

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום חמישי ל' סיון תשפ"א | דף היומי בבלי: יומא ס' | דף הכולל: יומא מב.
דף היומי בהלכה: מתחילת סימן תר"ח עד סעיף ג'.
מוסר: שם עולם - ודע אחי עד פרק ד'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: פרק ד' 'והנה יש מן הפתאים' עד סוף פרק ד'

להצטרפות לקבלת הפותח בכל יום במייל: dirshu@dirshu.co.il

הפרופסור התקשר לרב פירר: "החולה לא מתייחס אליי" | הבחור היחיד שלא התערב, ונהיה 'שר התורה' |
לפתע שמע צעקה מאחוריו: "תיכנס פנימה!!!" הוא הסתובב, אף אחד לא היה שם... | 2165

הסיפור היומי

**תיכף בבואו לביה"ח פנה אל הרופא ואמר לו: שמע,
עלי להתייצב ב-1:00 בצהריים בקריית יואל לאפיית
מצת מצוה. השיב לו הרופא: "אינני יודע כמה שעות
נשארו לך לחיות, ואתה חולם להשתחרר בצהריים!?"...**

כוחה של קבלה טובה

כשעוד ועוד רופאים באים לנסות להציל אותו... ומטפלים בו בכל מיני טיפולים. בשעה 11:00 יצא בנו מהחדר לזמן מה להספיק להתפלל שחרית, ואמר ר' קאפיל לב"ב. חוששני שהגיע הזמן לעשות 'תשובה' - אני רואה שהמצב לא פשוט, ה'חברה' אינם מצליחים... והכריז בקול שהוא מקבל על עצמו מעתה שלא לדבר כלל בקריאת התורה מתחילה ועד סוף.

אמרה לו נור"ב, והרי בעצמך אמרת לי שמעודך ועד היום לא דברת באמצע קריאת התורה, וכי עתה כש'זכיר לו יום המיתה' נודעים לי 'סודות' שלא ידעתם עד היום?... השיב לה: אכן מעולם לא דברתי בקריאת התורה, אלא שעד עתה לא קיבלתי זאת על עצמי ב'קבלה', רק הייתי נזהר בכך לחומר האיסור שבדבר, כידוע מפי ספרים וסופרים, ועתה לרגל המצב הריני מתחייב עצמי ב'קבלה' שלא לדבר מתחילת התפילה ועד סופה, וביותר בעת קריאת התורה.

תוך כדי דיבור ממש נכנס הרופא ב'נשימה אחת', שאל ותמה - מה היה כאן, ברגע זה נפלו כל ה'מספרים' וירדו מטה מטה עד

סיפר הרבני החסיד המפואר רבי קאפיל שענברין שליט"א, מחשובי תושבי קריית יואל מאנארא יצ"ו: לפני כשנתיים ימים בערב פסח תשע"ט חש לפנות בוקר בכאבים עזים בליבו, מיד קרא לבנו ר' בעריש שליט"א המתנדב בארגון 'הצלה', רבי בעריש בדק את אביו ומצא שכל המדידות מראים שהמספרים גבוהים באופן נורא ואיום. במהירות עצומה החישו את רבי קאפיל לבית החולים, שם החלו לעשות לו סדרת בדיקות ולתת לו תרופות לסדר את מצבו החמור ל"ע.

והנה תיכף בבואו לבית החולים פנה אל הרופא ואמר לו, שמע נא, עלי להתייצב בשעה 1:00 בצהריים בקריית יואל לצורך אפיית מצת מצוה... שחק עליו הרופא ואמר לו, מה הינך סח, עדיין הנך שרוי בסכנת חיים, כיצד תדבר מ'מצות'. אולם 'הוא באחד ומי ישיבנו'... עד שאמר לו הרופא, דע לך, כי לפי הנראה כעת יש ספק גדול כמה שעות נשארו לך לחיות, ואתה 'חולם' להשתחרר בצהריים...

ואכן, רבי קאפיל ראה את הבהלה הגדולה סביב מיטתו,

מה עשה הקב"ה, כעבור זמן מועט הובהל לאותו בית חולים איזה נכרי שהיה שרוי במצב קשה ומסוכן ביותר, מרוב 'בהלה' סביב אותו גוי הוציאו את רבי קאפיל מחדרו עם המיטה אשר שכב עליה כשאינו לבוש כהוגן רק מכוסה באיזה כיסוי דק, והניחוהו בפרוזדור - כי היו צריכים את החדר פנוי לאותו גוי. התרעם ר' קאפיל וגער ברופאים - וכי כך מביישים אותי להניחי ב'רשות הרבים'... הבו לי את בגדיי וכו', והללו, שלא היתה להם סבלנות אליו ולבקשותיו, נענו לעברו: אם ברצונך - לך לך מכאן... ואכן בשעה 1:00 בצהריים כבר היה בקריית יואל כשהוא בריא ושלם. להודיעך כוחה של קבלה טובה שבוקעת רקיעים ומבטלת גזירות קשות ורעות.

שה'לב' פועל כאחד האדם. רבי קאפיל, שה'מצות מצוה' בערו בקרבו נענה מיד אל הרופא: אולי תשלחני לביתי מאחר שב"ה כבר התייצב הלב. החזיר לו הרופא: לא ולא, מאחר שעד לפני רגעים ממש היית בסכנת חיים, עלינו להשאיר אותך כאן תחת השגחה ושמירה מעולה לראות שהכל פועל כשורה, ואם תמשיך להרגיש טוב תוכל לחזור אל ביתך בחצות הלילה, אבל לא רגע אחד קודם לכן.

אך רבי קאפיל, שעז היה רצונו להספיק לאפות מצות כדת היום נענה ואמר - הריני מקבל על עצמי לפרסם את הנס שהיה לי בזכות הקבלה שלא לדבר בקריאת התורה, כדי לעורר את הרבים ולהפרישם מאיסורא...

כיבוד אב ואם

ר' יוסף כלל לא שם לב שהפרופסור הבכיר נמצא בחדר, ולא הפסיק לשוחח בטלפון. הפרופסור התפלא על כך מאוד, והתקשר להרב אלימלך פירר וסיפר לו על המתרחש...

Yaakov Cohen/Flash90

גודל ההשפעה של מעשה אחד

מצוות כיבוד-אב, במיוחד של אבא כזה כמו מרן הגר"ג שליט"א. הרופא התפעל מאוד מכך, ותשמעו מה היה ההמשך. בראותו כיצד מתייחס חולה לאביו, למרות שבחדרו נמצא פרופסור בכיר, הרי שמאותו מקרה, קיבל הרופא על עצמו שכל פעם שאביו (של הרופא) יתקשר אליו, הוא ישיב מיד, ולא ידחה את השיחה, כמובן אם אין בכך משום פיקוח נפש לאחד החולים.

ראו את גודל ההשפעה של מעשה אחד, כשלמרות שרבי יוסף זצ"ל כלל לא התכוון להשפיע על הרופא, ראה מן-הסתם הפרופסור את עדינות-נפשו של החולה שלפניו, והבין שהוא אינו עושה זאת מתוך זלזול בכבודו אלא בשל רצונו לכבד את אביו מרן שליט"א. ואם כך, גם הוא קיבל על עצמו לעשות כדבר הזה. (הרב משה מיכאל צורן שליט"א, 'קול ברמה')

בתקופה האחרונה לחייו של הרה"ג רבי יוסף אדלשטיין זצ"ל, כאשר היה מאושפז ב'תל השומר', הגיעה אליו יום אחד שיחה מאביו, יבדל"ח מרן ראש הישיבה הגאון רבי גרשון אדלשטיין שליט"א.

בדיוק באותם רגעים הגיע אחד הפרופסורים לביקור אצל החולה, ורבי יוסף, בשל כיבוד-אב וכבוד-התורה וההערכה העצומה שחש כלפי אביו שליט"א, לא הפסיק בשיחתו, ולא שם לב שהפרופסור נמצא בחדר. הוא המשיך לשוחח עם האב דקות ארוכות.

הפרופסור, שהתפלא שהחולה לא מתייחס אליו, התקשר אל הרה"ח רבי אלימלך פירר וסיפר לו על המתרחש. הרב פירר ביקש שיבררו את שם החולה, וכששמע שמדובר בבנו של מרן שליט"א, הסביר לרופא הבכיר את הסיטואציה, ופירט באוזניו את גודל

להתחיל את היום ברגל ימין
חוויה רוחנית מדי יום אצלך במיין

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח
בכל יום..
המייל היומי של 'דרשו'.

"המשיך הרב מפוניבו" ואמר: 'ואם אתה לא מאמין, סע לבית וגן, תכנס אל הרב אברמסקי ותשאל אותו אם הוא יודע משהו מ'מחלוקת המוסר' שהיתה בטעלז בזמן שהוא למד שם'..."

הבחור היחיד שלא התערב, ונהיה 'שר התורה'

ויקח קרח (במדבר טז א)

קטנה ברוסיה, 'מוסט'. הוא לא ידע כלום. לא עניין אותו שום דבר. הוא לא מרים את הראש מהגמרא. ההוא מדבר, אבל אותו זה לא מעניין. הוא לא שואל מה מדברים ומה אומרים. לא מבין. אז נהיה 'הרב אברמסקי', ואז נהיה 'שר התורה'...

"והרב אברמסקי בעצמו אמר: 'למה הצלחתי ללמוד? כי אף פעם לא התווכחתי בלימוד. אם ניגש אלי בחור ושאל אותי משהו בלימוד, שמעתי את דבריו מה שהוא רוצה להגיד ואת הסברא שלו, ואמרתי לו אני את הסברא שלי, ולפני שהתחיל הויכוח להתמשך אמרתי לו: יש לך ראייה לדברייך? לא. לי גם אין ראייה לדבריי. גיי געזונטערהייט - לך לבריאיות. אתה ממשיך ללמוד ואני ממשיך ללמוד'. ולא ביזבז את זמנו על ויכוחים..."

('ותלמוד תורה כנגד כולם')

שח הגרמ"מ שולזינגר זצ"ל: "בתקופת לימודו של הרב מפוניבו בשיבת טעלז היתה שם 'מחלוקת המוסר' הידועה. וסיפר הרב זצ"ל, שהיה בישיבה בחור אחד נבון שלא ידע מכל מה שנעשה. לא ידע! ואם תיגש אליו ותשאל אותו על כך, הוא בכלל לא ידע לענות לך מכל מה שנעשה. אתה תשאל אותו, והוא יאמר לך: מחלוקת? אינני יודע משום דבר. כן, כך סיפר הפוניבז'ער רב. "והמשיך הרב ואמר: 'ואם אתה לא מאמין, תסע לבית וגן, תכנס אל הרב אברמסקי ותשאל אותו אם הוא יודע משהו מ'מחלוקת המוסר' שהיתה בטעלז בזמן שהוא למד שם בישיבה, ותראה שהוא לא ידע לענות לך מכל מה שהתרחש שם. "הוא, 'יחזקאל מוסטער' קראו לו, בחור יחיד שהגיע מעיירה

יומא דהילולא

בעודו עומד כך, שמע לפתע זעקת שבר: "ר' דוד, אריין!" - ר' דוד, היכנס! הוא נרתע פנימה בבהלה, וסובב את ראשו לראות מיהו הקורא. האם יש בקרון יהודי המכירו בשמו ודובר אידיש?

נסי הצלה שאירעו עם הגאון רבי דוד צימרינג זצ"ל בעל 'מצור דבש' בצעירותו | ליום היארצייט ל' בסיון תש"ל

הוא יצא מקאמינקא בכרכרה עד קיוב, שם עלה על רכבת הנוסעת עד לאזור טשורטקוב.

הנסיעה לא היתה קלה, הקרונות היו דחוסים בבני אדם שונים ומשונים, והוא לא מצא שם שום דמות יהודית שתארח לו לחברה. בתחנה מסויימת עלתה לרכבת קבוצה גדולה של קצאפים. על אף שר' דוד שמע את שמעם, הוא נפגש בהם עתה לראשונה. הוא ראה לפניו אנשים גדולים, חזקים, מגושמים, אתלטיים ומגודלי שער הראש והזקן. פאות גדולות השתלשלו להן משני צידי הפנים מרוב הזנחת התספורת, ועל ראשם חבשו כובעי פרוה גדולים ועגולים דמויי ספודיק חסידי. קרון הרכבת היה מלא גם בלעדי קבוצה זו, וכניסתם לקרון סתמה את כל המעברים ויצרה אויר דחוס כבד ומעופש. לרוע מזלו היו חלק מאנשי הקבוצה שיכורים, וכאשר החלו להקיא על רצפת הקרון נסתמו לחלוטין

הגאון רבי דוד צימרינג זצ"ל בעל 'מצור דבש', נולד בעיירה דומברוביץ בשנת תר"מ, לאביו רבי שמשון זצ"ל שהיה מחסידיו של האדמו"ר רבי דוד משה מטשורטקוב זי"ע. בהגיעו לפרקו נלקח כחתן לבתו של הגאון רבי אפרים זלמן ליבסון זצ"ל, רבה של קאמינקא, שם הצטרף לחבורת הלומדים בבית המדרש המקומי ואכל על שולחן חמיו כמנהג הימים ההם.

את המעשה המופלא שלפנינו סיפר בנו ר' יצחק צימרינג להרב מאיר גרוזמן, והוא פורסם ב'מסילות' (כ"ט), ביטאון חסידי רוז'ין סדיגורא. אנו מביאים כאן את החלקים העיקריים בסיפור, בקצרה ובתמצית.

בשבתו בקאמינקא הגיע ר' דוד לגיל הגיוס והיה עליו להתייצב בפני הוועדה הצבאית. דאגה רבה נפלה עליו ועל משפחתו, ובצר לו החליט לנסוע לרבו הקדוש מטשורטקוב ולקבל את ברכתו.

כל מעיינות האויר וסכנת חנק ירדה על יושבי הקרון.

ר' דוד קם ממקומו, הרים מעט את החלון שליד מושבו ונשם אויר צח. לכשראה שהמעט אינו מספיק, הרים את החלון הרמה נוספת והוציא את ראשו החוצה כדי לשאוף מלוא ריאותיו אויר נוסף. אך בעודו עומד כך הוא שומע זעקת שבר: "ר' דוד, אריין!" - ר' דוד, היכנס! הוא נרתע לאחוריו, משך את עצמו פנימה וסובב את ראשו לראות מי הקורא. האם ישנו כאן בקרון יהודי המכירו בשמו ודובר אידיש?

עודו תר בעיניו אחר הדמות העלומה, חש בהלם! הן הוא ניצל עתה ממות בטוח! הוא חזר והתבונן על החלון וראה את האזהרה הכתובה באותיות מאירות עיניים על השמשה ועל המסגרת: "אזהרה, מפאת עמודי הטלגרף העומדים צמודים למסילה אסור להוציא את הראש דרך החלון החוצה, בשל סכנת קטיעה. ראה הוזהרת". אבוי, חשב, ניצלתי ממות בטוח. מי הוא זה שהצילני? מי קרא בקול רם בשמי? הוא חזר לתור אחר מישוה מבין הנוסעים שיוכל לענות על שאלותיו, אך לא. אין. לרגע חשב שמאן דהו מבין הקצפים מכיר אותו ואף דובר אידיש, אך לכשניסה להתקרב לחבורה אימתנית זו נתקל במבטי בוז בקריאות 'זיד', ואחד מהם אף הרים את מקלו להכותו.

סוף סוף הגיע רבי דוד לטשורטקוב. בערב שבת קודש עמד בתור בין החסידים הרבים שבאו לקבל 'שלום' מהרבי. הסדר בטשורטקוב היה, שהרבי עמד סמוך למחיצה מעברה האחד, משעין את ידו הימנית על הסורג העליון שלה כשכף ידו פתוחה, וכל העוברים לפניו נוגעים נגיעה קלה בידו. כל אותה העת היה הרבי עומד שקוע במחשבותיו, כשמבחוץ נראה כי אינו מזהה ואינו חש כלל באלה העוברים לפניו.

והנה, כשהגיע תורו של רבי דוד, חש לפתע את ידו של הרבי נסגרת על כף ידו, והוא שומע את הרבי אומר לו: "אברך, הרי

תלמיד חכם הנך, הגמרא אומרת 'לעולם אל יעמוד אדם במקום סכנה לומר שעושין לו נס'... ואז, תוך כדי חיוך קל הרפה הרבי מיידו והוא נסחף הלאה בלחץ העומדים מאחוריו. חיל ורעדה תקפו אותו לנוכח הדברים. האמנם הגיעה ראייתו של רבו הקדוש עד לפנים הרכבת המזוהמת שבה נסע?... אולם זו היתה רק ההקדמה. משהגיע המועד נכנס אל הקודש עם הקויטל והפדיון. הרבי זי"ע הרים אליו את עיניו ושאל: "איך הרגליים שלך?" ור' דוד השיב: "ב"ה, בסדר". "הן ישרות?" שאל הרבי, ור' דוד השיב: "אולי מתעגלות במעט". "נו", השיב הצדיק, "השי"ת יעזור לך שתשתחרר מהם". כאן הושיט לו את ידו הקדושה וברכוכו בכל טוב ובדרך צלחה.

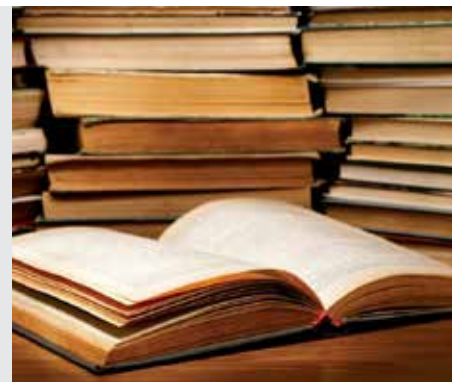
ר' דוד שב לקיבו, שם ניגש בלב הולם ללשכת הגיוס. הממונים בדקו את כל גופו ואישרו את בריאותו התקינה, והוא נשלח חזרה לביתו עם הידיעה כי עליו להמתין עד להודעת הגיוס. לא בנקל לתאר את הימים הקשים, ימי החרדה, שעברו עליו מרגע ששב לביתו מלשכת הגיוס ועד שקיבל את ההודעה כי עליו לשוב לקיבו ולהתייצב שנית בפני הוועדה הרפואית. באותם ימים הגביר ר' דוד את התמדתו בתורה, זוגתו הגבירה את אמירת פרקי התהלים ואת תפילותיה, ושאר בני המשפחה סייעו בענין זה ככל אשר יכלו.

כשהתייצב מחדש בפני הוועדה הרפואית ביקשו חבריה לראות את מבנה רגליו. ואז, תוך שהוא חש היטב את הלמות לבו, הוא שומע פתאום את אחד מחברי הוועדה אומר: "הרי רגליו מתעגלות, הן אף בנויות בצורת אֵיקס, הכיצד יצעד חייל זה בתרגילי סדר?"

ר' דוד שומע את הדברים ורואה את תגובתו המהירה של יושב ראש הוועדה, המטביע את המילה 'פסור' על הכרטיס הרפואי. ר' דוד לא האמין למראה עיניו, אך ההוראה - "אתה יכול לשוב לביתך" שנשמעה מפי היושב ראש, החזירה אותו למציאות...

דקה מתוקה - 60 שניות מרתקות על הדף היומי

הגניזה שהצילה את הנער היהודי בקרב סטלינגרד

יומא דף ס

מלמד שטעונין גניזה

קרב סטלינגרד, בו נבלם הצבא הגרמני לפני העיר סטלינגרד, נחשב לנקודת מפנה מרכזית במלחמת העולם השנייה, ולראשית התפנית במלחמה לרעת הגרמנים ושותפיהם. הניצחון הרוסי הושג תוך כדי הקרבת חיילים רבים, וביניהם "נערי המולטוב" - הרוסים גייסו נערים בגילאי ארבע-עשרה חמש-עשרה שתפקידם

באחד מביקוריו של הרב אליעזר בונדהיים ראש 'גניזה כללית' בבתי הרבנים שליט"א, שמע מאת הג"ר רבי דוד אברהמי שליט"א מירושלים סיפור נורא. פנינו אל הגאון שליט"א על מנת לשמוע את הסיפור בפרוטרוט, והוא אף הוסיף לו מסר מהדהד. סטלינגרד, שנת תש"ג:

סי' י"ז עם שיירי סבון וכו'. את הדפים היה גונז וכך הציל במידת האפשר את קדושת הספרים המחוללים.

מאחר שעסק בכך בקביעות, הבחינו בו הגויים והדביקו לו את הכינוי 'משוגענער', שכן איזה אדם נורמלי אוסף באובססיות אריות מטונפות? כאשר ביקשו לגייס אותו ל'צבא המולטוב', התנערו ממנו מידית. הלוא הוא משוגענער!... וכך בזכות עיסוקו בהצלת השמות ניצלו חייו. כאשר סיפר לי זאת ציין בפניי את העובדה שמטבעו לא היה נער חזק, גם לא זריז, ואין כל ספק שאם היה מגויס היה נהרג מירי הטנקים הגרמנים.

בדרך לא דרך הצליח הנער לעלות ארצה בימי מסך הברזל, וגם כאן בארץ המשיך לעסוק בגניזה. הוא הרגיש שהשמות הצילו את חייו, וזה גרם לו חשק להשיב טובה ולהציל את חיי השמות. הוא היה הראשון שיסד איסוף גניזה מסודר באמצעות חבית גדולה, שאגב גם היא נצבעה בכחול כמו בימינו, שהעמיד בשטיבלאך 'מאה שערים'. החבית הייתה ממוקמת בצמוד לבית הכנסת הגדול 'ישועות יעקב'.

אם אדם עושה מעשה טוב בתמימות הוא יצליח! לא רק שחיי של הנער ניצלו בזכות ה'שמות', אלא שמגלגלין זכות על ידי זכאי, והוא זכה להיות הראשון שמיסד את נושא הגניזה בארץ ישראל! (הרב רפאל ברלזון מוסף שבת קודש פרשת כי תצא תשע"ב)

היה לקדם את פני הטנקים הגרמנים בבקבוקי תבערה. הנערים האומללים נדרשו להסתער בזריות לכיוון הטנקים, להשליך בקבוק בתקווה שהוא יתפנץ בין הסדקים ויבעיר את הטנק.

החיילים הגרמנים ריססו את השטח במכונת יריה וגבו קורבנות רבים, יחד עם זאת סייעה מתקפת הנערים בבלימת הטנקים הגרמנים. אלפי "נערי המולטוב" היו נחטפים מהרחובות ונשלחים לחזית המלחמה, שבעצם היתה בתוככי עיר מגוריהם.

בין הנערים שחיו בסטלינגרד היה גם נער יהודי שאת שמו איני יודע, אך שמעתי את הסיפור ממנו עצמו. גם הוא כמו כולם היה מועמד טבעי לגיוס למשימה הצבאית האכזרית. אז מדוע לא גייסו אותו בימי המלחמה הנוראה?

באותם ימים היה בעיר ביקוש גדול לנייר. פרצו ערלים ארוכים לבתי הכנסת, שדדו משם סטים מהודרים של ש"ס וילנא, שו"ע דפוס ראם וכן הלאה, פירקו את הספרים וכך נותרו בידם ערימות של נייר עטיפה משובח ויקר רח"ל. עם הנייר עטפו דגי 'הערינג', סבון, ומה לא. לאחר השימוש השליכו את הניירות תחת כל אבן וכל עץ רענן.

הנער ההוא הסתובב במסירות לאסוף את הדפים המחוללים. כיצד? הוא פשוט התהלך עם שק ואסף לתוכו מהרחובות והשווקים. הנה יבמות דף כ"ד מלוכלך בהערינג, והנה אבן העזר

פרשת השבוע

אחד מיושבי בית המדרש התחכם, והחליט להקליט את דבריו של האיש, מתוך היכרות עמו והבנה שבקרוב מאוד הוא יישבר, ויחזור לסורו הרע

סיפור מבית המדרש, המראה בצורה ברורה איך כל אדם דן את עצמו, וגוזר על עצמו גזירות, לפעמים קשות מאוד, מבלי שיהיה מודע לכך.

ישראל וייס

ומדוע תתנשאו על קהל ה'

המשפט הראשון בצוואה שלך. לפני הקופסא הבאה תנסח עוד משפט, כך, עד שתהרוג את עצמך לפחות תהיה לך צוואה מוכנה לתפארה..."

הדברים פעלו את פעולתם, והאיש נחרד וקיבל על עצמו בלבב שלם להפסיק לעשן מכאן ולהבא, ללא הגבלת זמן. באותו היום התהפך לבבו, ואם קרה המקרה ומישהו עישן בסביבתו, לא חסך ממנו שבט לשונו וכמעט שנתן לנו גם מנדבת ידו מתנה הגונה על ראשו, על אשר ההין לעשן במקום ציבורי. "מה זאת החוצפה הזאת", היה שואג ופניו מאדימות, "אתה מעשן כאן, יש כאם אנשים שזה מפריע להם. אני למשל נגמלתי מעישון והריח מאוד מפריע לי ומזיק לי. שלא תעז לעשן בציבור, בזמנינו זה לא מקובל ומי שכן מתעקש לעשות זאת הוא חצוף מחוצף, וראוי לגעור בו ואפילו להכות אותו, כי הוא מזיק אמיתי וגורם למותם של האנשים אשר סביבו..."

מעשה ביהודי שהיה נוהג לעשן סיגריות בבית המדרש בשעות הערב, בהן קבע עתים לתורה. למרות שחבריו התלוננו בפניו ואמרו לו שעשן הסיגריות מפריע ומזיק להם, הוא לא חס עליהם ולא הפסיק ממנהגו הרע.

כך, במשך שנים הבליוגו חבריו על מעשיו, והוא היה נימוק עמו, שהרי בעבר היה נוהג שהמעשנים יכלו לעשן בכל מקום, וכעת נתקבע מנהג חדש שאין לו מקור ביהדות לסענתו, ולפיו אסור לעשן ברבים: "מי שזה מפריע לו יכול ללכת למקום אחר! כאן היו מעשנים בבית המדרש תמיד וכך יהיה גם מכאן ולהבא". ביום מן הימים, ביקר אותו יהודי אצל הרופא שראה כי מצבו הרפואי אינו בטוב, ונתן לנו 'מנה' גדולה על ראשו: "בפעם הבאה שאתה קונה קופסת סיגריות", אמר לו הרופא, "כדי שתנסח את

קורח הרגיש שמשה רבינו מתנשא מעליו? הרי משה הוא העניו מכל האדם אשר על פני האדמה? לכן עונשו של קורח היה שהוא נכנס מתחת לפני האדמה, כי רק שם אפשר כיבכול למצוא אדם שמשה רבינו מתנשא עליו. הווארט יפה כשלעצמו, אבל טמון בו מסר מאוד משמעותי עבור כל אחד ואחד מאתנו.

הרה"ק מקאמרנא כותב בחומש 'היכל הברכה' שחיבר, שיש לו קבלה בידו שאין אדם מקבל עונש משמים, אלא אם הוא גור על עצמו את העונש הזה, על ידי שהראו לו משמים אדם אחר שחטא בחטא דומה לזה שהוא עצמו חטא, והוא במחשבתו או בדיבורו 'מעניש' אות הזולת, ואומר שאם נהג כך וכך, ראוי הוא שיקבל על כך עונש כזה וכזה, ובאותו הרגע נחרץ דינו ובאה עליו הראה שאיחל לזולתו.

זה בעצם אותו רעיון, אדם בדיבורו ובמעשיו גוזר על עצמו גזירות טובות או חלילה להיפך, ולכן חשוב מאוד לשים לב לדיבורים היוצאים מהפה, והמחשבות העולות בלב. כעין זה אומר גם מרנא החפץ חיים בספרו שמירת הלשון, שמי שרגיל שלא לדבר דלטוריא וקטיגוריא על אנשים מעם ישראל, גם מידת הדין נוהגת בו כביכול מידה כנגד מידה ואינה מעוררת עליו קטרוגים.

והדברים נוראים ומשברי לב, איך נוכל לפצות פינו לרעה על הזולת ביודענו שבכך אנו מביאים על עצמנו חוליים רעים חלילה וחס.

אלא מה? היצר הבוער בקרבנו משכיח מאתנו את כל זאת, וגורם לנו להסיט את מבטנו למקומות אחרים, לכיוונים אחרים, ולא לראות את הדברים האמיתיים והנוקבים הללו לנגד עינינו, כאשר אנו באים לידי ניסיון חלילה וחלילה. ולוואי ונזכה לרוח חדשה וללב שומע, שנוכל לשמוע את אשר פינו מדבר, ולחשוב מחשבות טובות על כל יהודי באשר הוא.

אחד מיושבי בית המדרש התחכם, והחליט להקליט את דבריו של האיש, מתוך היכרות עמו והבנה שבקרוב מאוד הוא יישר, ויחזור לסורו הרע. ואכן, כעבור חודשים מספר החל האיש לעשן, עוד סיגריה ועוד אחת, עד שההתמכרות התגברה עליו והוא חזר לעשן כמו שהורגל בעבר.

וכאשר חזר לעשן, חזר גם להפריע ללומדי בית המדרש והיה מעשן לידם נגד רצונם. העירו לו פעם ופעמיים, והטיעונים הישנים חזרו כלעומת שהלכו להם: "תמיד היו מעשנים כאן, זה היה מאוד מקובל, אנחנו לא מה'מתקדמים', ואין לנו חלק בתרבות הקלוקלת שהם מנסים להחדיר בכל מקום. אצלנו, מה שהיה הוא שיהיה והרוצה לעשן במקום ציבורי, הרשות בידו ומי יאמר לו מה תעשה ומה תפעל!!! או אז שלף אחד הלומדים אתך ההקלטה שהוקלטה לא מכבר, ובה נשמע אותו מעשן זועק חמס כנגד זולתו שהעז לעשן לידו. כל יושבי בית המדרש שמעו את ההקלטה, וגם המעשן המדופלם שמע זאת יחד איתם. כשהוטחה בפניו האמת המרה, והוא עצמו נזף בעצמו על מעשהו הלא מקובל, נסתתמו טענותיו ומאז והלאה באה הרווחה ליושבי בית המדרש.

ישנו ווארט ידוע המקובל בפי העם, השואלים מדוע נענש קורח בעונש כזה יוצא דופן, שבלעה אותו האדמה, והרי אנו יודעים שאין הקב"ה מעניש את האדם אלא במידה כנגד מידה, ואם כן איפה יש כאן עניין של מידה כנגד מידה בעונש מסוג זה? אלא, התשובה היא שהרי התורה הקדושה העידה בפרשת בהעלותך, "והאיש משה עניו מאוד מכל האדם אשר על פני האדמה", והנה באים קורח ועדתו ואומרים למשה ואהרן "ומדוע תתנשאו על קהל ה'...".

וזכנו לגדל

גם היונים שבשובך מגדלות צאצאים, וגם מיליארדי סינים ותאילנדים במזרח הרחוק, אז מה מייחד את התפקיד שלנו כהורים? קבלו את הסוד שיעניק לכם כוח והצלחה בעסקת ה'שותפות' עם הקב"ה

קן, זה התפקיד | מאמר רביעי בסדרה מאת המהנדס הרב פנחס ברייער שליט"א

ומה ההבדל לכאורה בינינו לבין אומות העולם שגם הם מגדלים ילדים, ובעצם, מה השוני בינינו לבין כלל בעלי החיים המגדלים את צאצאיהם?!

כשהיסוד רעוע, כל הבניין רעוע. כשלא מבינים מה התפקיד ומה הייעוד, קשה מאוד להשקיע, וקשה עוד יותר להתמודד במקרה שהעסק נתקע ומתקשים בחינוך הילדים. קשה להתמודד,

לפני שניכנס לפרטים, ברצוני להקדיש מאמר לנושא חשוב בפני עצמו והכרחי כפתיחה לנושא הערכים, נושא שעולה הרבה במהלך סדרות להורים.

הורים מעוניינים לשמוע תכלס', דברים מעשיים, כמו: סמכות, קשר, תקשורת, תפקוד הבית וכו', כשלפעמים העיקר חסר מהספר; כשלא ברור על מה ולמה אנו מגדלים את ילדינו,

שמגדלים ילד מאתגר או מאכזב קצת.

מסופר על אסיר עולם, ששנים רבות היה חבוש בבית האסורים, מאסר שכלל עבודת פרך של סיבוב אבני רחיים כבדות כעשר שעות ביממה. מחשבה אחת נתנה כוח לאותו אסיר אומלל: הידיעה שבצד השני יש טחנת קמח שבה הופכים גרעינים לקמח הודות למאמציו, ומאות לחמים נאפים בכל יום בזכות עמלו. לימים חנן אותו המלך, והאסיר רץ בהתרגשות לראות את טחנת הקמח מתוך כוונה להודיע לכולם: 'אני הוא זה שסובב את אבני הרחיים במשך שנים...'

לתדהמתו, אבני הרחיים לא היו מחוברות לכלום; אין טחנת קמח, אין לחמניות, שום כלום! עמל להבל וריק... והוא התמוטט ומת...

אדם מסוגל לעמול, כשהוא מבין שיש מטרה ותכלית. כשאין שום ערך לעניין - אין כוח. ואין תחום שבו אנחנו זקוקים לכוח רב כל כך כמו גידול ילדים, תפקיד הדורש המון מאמץ פיזי והמון מאמץ רגשי - "ואת עמלנו אלו הבנים". כשאנחנו באים לדון בערכים, עלינו קודם ללמוד מה המטרה בגידול ילדים.

משפחות האדמה וגויי הארץ חיים בתפיסה שאנחנו כאן כדי ליהנות; "אכול ושתה כי מחר נמות". חברת 'וולבו' השבדית דוגלת בסיסמה: 'וולבו' - כי חיים פעם אחת'. הכול נע סביב טיפוח האגו העצמי. אני דואג לעצמי שיהיה לי נוח, שיהיה לי כבוד, שיהיה לי עונג. כשזו הגישה, כל המאמצים והמשאבים מכוונים למטרה זו בלבד - ליהנות ככל היותר, בכל סוגי ההנאות שהעולם יכול לספק והגוף מסוגל להכיל. אנשים מוכנים להתאמץ, להזיע ולעמול כדי להשיג הנאה נוספת, ריגוש נוסף, חוויה נוספת שתעשה את החיים מהנים יותר.

בית שלנו כולם 'שגרירים'

כחלק מתפיסה זו, נכנס גם עניין גידול הילדים. אם הילדים יוסיפו הנאה וכיף, מה טוב ומה נעים, ואם לא - מי צריך אותם? מגדלים אותם, משקיעים בהם, כדי שבבוא העת הם יביאו להורים כבוד, ואולי(?) גם ישרתו אותם לעת זקנה. ובשטח, אם הילד גדל לרופא, עורך דין וכדו', מעמד המביא כבוד - המאמץ היה כדאי. אולם אם הוא גדל סתם לאדם מסכן - חבל על המאמץ, וטוב לו שלא נברא משנברא. מרגישים פספוס.

כשזו הגישה וזה החינוך, גם הילדים מבינים שעיקר העיקרים זה טיפוח האגו וריבוי הנאות, והם צועדים בדרכי אבות, עסוקים גם הם בהנאות, ושוכחים שיש הורים שגידלו אותם... מתוך מחשבה: למה נוותר על הנאותינו ונעזור להורים? וכמעשה ברבי עקיבא שסיפר: "אני ראיתי עכו"ם אחד שכפת את אביו לפני כלבו..."

ברור שחינוך כזה מאכזב, ופוק חזי ההבדל בין בני לבן חמי... מי מכבד הורה מבוגר, ומי זורק אותו במוסד כלשהו ומחכה לירושה.

אצלנו, העם הנבחר הצועד בדרכי אבות, הכול שונה מהשורש.

אצלנו הקב"ה הוא המרכז, וייעודנו בעולם הוא לפרסם את שמו יתברך, כמאמר הפסוק: "עם זו יצרתי תהילתי יספרו". תכלית הבריאה היא שיהיו בעולם שגרירים של הבורא, והם יפרסמו את שמו יתברך בכל תהלוכותיהם.

כל יהודי נוסף בעולם הוא 'נציג' נוסף של העליונים בתחתונים; חלק זכו והם 'נציגים בכירים' - חוץ ממה שהם עצמם דואגים לייצג את הקב"ה, הם מוסיפים עוד ועוד חיילים ללגיונו של מלך, אולם גם האחרים הם שגרירים. כל יהודי המתנהג כיהודי משדר לסובבים: יש מנהיג לבירה, אנחנו כאן לתכלית!

כל מצווה, כל לימוד תורה, כל התגברות, כל שבירת המידות - מכריזים ואומרים: 'יש מנהיג לבירה'. כל בדל רוחניות מוסיף אור בעולמנו החומרי. זו התכלית וזה הייעוד, לשם כך אנחנו כאן, בפרוודו! לכן כשהיהודי נפטר מהעולם, נאמר אחריו קדיש - "יתגדל ויתקדש שמה רבה", כי יהודי אחד פחות משמעותו שגריר אחד פחות.

התכלית שמעבר לתסכולים

כאן אנו מגיעים לענייננו: תפקדנו כהורים הוא להיות חלק ממערך השליחות הנפלאה הזו, חוליה נוספת בשרשרת הדורות של מקדשי שמו יתברך.

כשאנו זוכים לגדל ילדים, אנחנו נכנסים לשותפות עם הקב"ה, שותפות בתכלית הבריאה! חז"ל אומרים: "שלושה שותפים באדם, הקב"ה, אביו ואמו". אנחנו נותנים את החלק החומרי, והקב"ה נופך נשמה. המחשבה על האמון שבו אנו זוכים - מרגשת. הקב"ה בכבודו ובעצמו סומך עלינו; הוא מפקיד בידיו נשמה, חלק אלוהי, חלק מעצמותו, כי הוא בטוח שנדע איך לשלב אותו בייעוד העולמי של "לתקן עולם במלכות שדי"...

הגע בעצמך; אברך שזה אתה נישא מקבל טלפון מהמשקיע האגדי שהוא רוצה לפתוח איתו עסק בשותפות; אברך שעוד לא הרוויח שקל בחיים, אפרוח שלא פקח עיניו - איך הוא היה מרגיש?! איזה ביטחון עצמי זה היה נותן לו?! משקיע בסדר גודל עולמי סומך עליי, מעוניין להשקיע איתי! וכאן - הקב"ה לא משקיע כמה אלפי או מיליוני דולרים, הקב"ה נכנס לשותפות על נשמה יהודית!

ואם אחרי שנה או שנתיים מצטרף תינוק נוסף למשפחה, זו אומר שהקב"ה מרוצה מהעסקה, ולא - הוא לא היה שולח נשמה נוספת... כמה ביטחון ואחריות זה נוסך בנו.

כשזו הגישה, כשמבינים שהילדים באו לעולם כדי להמשיך ולהגביר את אור ה' - מקבלים כוח להתמודד ולהתגבר, יודעים שיש כאן שותף 'פעיל', כל יכול. אנחנו חלק משרשרת ארוכה מאברהם אבינו ע"ה, מייסד האומה, וכל יהודי נוסף הוא חלק נוסף מהמערך הקדוש.

כשזו הגישה - לא מאוכזבים מילד שאינו מוכשר כל כך, כי הרי אם הבורא היה חפץ ביהודי מוכשר יותר, שיעשה את תפקידו ביתר קלות ויעילות, היה חונן אותו בכישורים טובים יותר, במזג

ומתוסכלים פחות, ואוהבים יותר, כי מבינים שאנחנו רק חלק ממערך גדול של המלכת ה', וכל אחד מוסיף את חלקו לפי מה שגזר עליו הבורא.

אנחנו לא יודעים, ולפעמים לא נדע לעולם מה הילד הזה מוסיף לעניין, ולמה השכן התברך בילדים כאלו, ואנחנו באחרים; כל זה מכבשונו של מקום. אנחנו עבדים המבצעים את השליחות. הפוך בה והפוך בה דכולה בה. נשנן יסוד זה לעצמנו שוב ושוב, ונזכה להגדיל שמו באהבה.

נוח יותר, בגוף בריא יותר, שהרי 'כלום חסר בבית המלך'? ואם הקב"ה מסיבותיו רוצה אותו כך, אז נגדל את הילד לפי התכונות והכישורים שבורא העולם נתן לו.

אנחנו גם לא מצפים לגמול. באנו לגדל את הילדים כדי שיעשו את תפקידם, כי אנחנו לא העניין, הקב"ה הוא העניין... כשחיים נכון, לא בודקים בכל יום: מה יש לי מזה? כמה כבוד זה יביא לי? ומתי הם יחזירו לי?

ככל שמעמיקים ומבינים את התכלית, מתאכזבים פחות

סגולות וישועות

היהודי נכנס אל הרבי והתאונן בפניו על מצבו. שאלו הרבי: האם אתה מקפיד על אמירת תחנון?

אמר לו הרה"ק: עליך להשלים את כל ה'תחנונים' שהחסרת, שמא תדע ממתי החסרת את ה'תחנון'? וענה: לא ידעתי, עד שנזכר כי מימי נעוריו זלזל בזה. ציווהו הסבא קדישא לערוך חשבון כמה תחנונים חסר מאז, עשה האיש חשבון ומצא שחסרים לו כמה אלפים. אמר לו הרה"ק: תשלים את כל הסכום 'תחנונים' שחסרת ובזה תלויה ישועתך, כי כל עוד שתחסיר אפי' אחד מהסכום לא תוכל להוושע בשום אופן. ובנוסף עליך לקבל ע"ע מהיום והלאה שלא לגרוע מלומר תחנון בכל יום.

האיש הנ"ל בשמעו כי ישועתו תלויה בזה, קיבל עליו תיכף את ה'פסק' והבטיח לסב"ק שמעתה לא יחסיר מלומר תחנון, ומיד החל ב'עבודה' הזאת, עד שבגמר כמה שבועות גמר כל הסכום שחסר, ומיד, בו ביום שגמר הסכום התחיל להצליח ולעלות מעלה מעלה עד שנתעשר וראה פלאות.

ובזה ביאר מה דאיתא בגמ' (ברכות לה:): 'אמר רבא לרבנן, במטותא מינייכו, ביומי ניסן וביומי תשרי לא תתחזו קמאי כי היכי דלא תטרדו במזונייכו כולא שתא'. ובפשוטו, הכוונה כי ביומי ניסן ותשרי הם ימי זריעת השדה וקצירתה, אך עפ"י האמור יש לומר הרמז בזה, כי בימים אלו אין אומרים תחנון, ואם כן אין מקור ודרך להשפעת הפרנסה אלא אם יעבוד ויטייג בפועל ממש.

כיוצא בדבר שמעתי מספרים על הרה"ק משינאווא זי"ע, שנכנס אליו 'יורד' מנכסיו לבכות על מר מצבו, שאלו הרה"ק אם מקפיד על אמירת 'תפילה לדוד' (שקודם 'שיר של יום'), וכשנענה בלאו, אמר לו שישלים אמירת מזמור זה כפי הפעמים שחסר מעודו ויחזור לגדולתו כבראשונה, וכן הווה.

(באר הפרשה)

אמירת נפילת אפיים היא מהדברים העומדים ברומו של עולם ובני אדם מזלזלים בהם. וכבר מובא בשם תלמידי הגה"ק ה'חתם סופר' זי"ע כי מה שנראה התעוררות גדולה בבכיות ותשובה בימים נוראים בקיבוץ אצל רבנים גדולים וקדושים, עוד ביותר היה אצל רבינו הגאון בעל חתם סופר ז"ל כל שבוע פעמיים באמירת והוא רחום בתחנון, ורושם גדול נשאר בזה גם אצל תלמידיו (הגאון רי"א פריעדמאן ז"ל אב"ד נירעדהאז, ב'זכרון למשה' - סיפורים ומנהגים מהגאון בעל חתם סופר ז"ל סו"ס כ"א גרוו"ד תרח"צ). פעם פרצה מגפה באחת העיירות על יד קארלין, ורח"ל נפטרו אנשים צעירים לימים בזה אחר זה, והורה הרה"ק ה'בית אהרן' זי"ע לשלוח טעלגרמא שיקבלו על עצמם להיזהר באמירת תחנון, ואכן התחילו להקפיד בכך והמגפה נעצרה.

ידוע שפעם גילה הרה"ק רבי שלומ'קה מזוועה לזי"ע לחסידי קארלין שבעיה"ק ירושלים, שהרה"ק ה'בית אהרן' נגלה אליו בחלום ליל וביקש ממנו לאמר לחסידיו שיקפידו על אמירת 'תחנון' במנחה גם אם כבר שקעה החמה (ושאלו החסיד המפורסם רבי יהושע העשיל הלטובסקי זצ"ל מניין לו למר שהיה זה הבית אהרן... השיב לו, כי ראיתי אותו בהיותי רך בשנים כבן שלוש, ומני אז חקוקה דמותו הק' בזכרוני).

מעשה פלא הובא ב'נפלאות הסבא קדישא' (ראדושיץ, עמוד כב), שפעם הגיע אחד מחסידי קאצק אל הס"ק מראדושיץ זי"ע, ושפך בפניו מר לבו על 'מזלו' שנתהפך וירד מטה מטה הן בבני הן בחיי הן במזוני שנעשה 'יורד' ל"ע. שאלו הרה"ק האם הוא מקפיד על אמירת תחנון, ונתבייש מלענות. שאלו הרה"ק בשנית, בלית ברירה ענה שאכן אינו אומר תחנון, וכל ימיו הם כימא דפגרי...

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?
שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

האם מותר לספר לשון הרע שכבר התפרסם בעיתון?

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר 'חפץ חיים'

הדבר מפורסם], מכל מקום לא הזכירו רק את שמה של הכשרה, אבל את שמה של הפסולה לא פרסמו במשנה.

והביאו (שם) מספר שירת דבורה מעשה מהחפץ חיים, שכתב בתשובה לגר"ש שטרנבוך (אבי הגר"מ שטרנבוך) ששאלו אם מותר לו לדבר עם אשתו על פלוני שיצאו עליו רינונים, באשר הדברים ידועים כבר לכל אחד מהם, ולא יספרו אותם לאיש זולתם, ורוצים לדבר על כך כדי שתתברר להם התמונה בשלמות, וכתב להם הח"ח 'שימנעו מלשוחח אף על דבר הידוע לשניהם, ושמך עוולה לא תימצא בשפתותיהם'.

ולספר דבר שאינו מפורסם, אך השומע כבר שמע זאת מאחר - כתב החפץ חיים' לקמן שגם המספר השני עובר על איסור לשון הרע, כיון שהתורה אסרה את עצם סיפור הגנות על האחר, וגם יתקבלו הדברים יותר אצל השומע כששני אנשים מספרים גנאי על פלוני. ואף לפי דעת הרמב"ם שהתיר בדבר שנאמר באפי תלתא, הרי כל שכוונתו לגנותו בזה ולהעביר את הקול, אין היתר של אפי תלתא, ואם כן כשכוונת המספר השני להחזיק את הגנות בפני השומע ולגנותו בזה יותר, אסור.

בכלל ב' מהלכות לשון הרע סעיף ג' מביא החפץ חיים את הדעות הסוברות שלשון הרע שנאמר בפני שלושה אנשים ('באפי תלתא') מותר לשומעים לספר את הדבר הלאה, וזאת רק בדרך אקראי, ולא שיתכוונו לפרסם את הדבר ולגלותו. בהמשך בסעיף ד' הוא מוסיף, כי רק למי ששמע בעצמו מהמספר הראשון (שסיפר בפני שלושה) מותר, אך לא למי ששמע ממנו. אלא אם כן כבר התפרסם הדבר ונודע לכל (שאז מותר לו לספר - וגם כאן רק בדרך אקראי, כנ"ל).

בביאורים ומוספים מביאים, כי לקמן כותב החפץ חיים הן לגבי ההיתר של 'באפי תלתא' והן לגבי ההיתר של 'דבר מפורסם', כי כמעט לא מצוי שיתקיימו כל התנאים להיתר. ויש שכתבו עוד (לחפץ בחיים שם סי' יד), שתלמיד חכם ירא אלוקים ראוי לו להיזהר אף באופן זה שהדבר מפורסם, שלא לדבר גנאי על אחר, וכמבואר ברמב"ם (פיהמ"ש עדיות פ"ח מ"ז) על שאמרו שם במשנה שמשפחת בית צריפה היתה בעבר הירדן וריחקה בן ציון בזרוע, ומשפחה אחרת פסולה היתה שם וקירבה בן ציון בזרוע, וכתב הרמב"ם שם, שיש להתבונן היאך בורחים חכמים מלשון הרע, שאע"פ שהיו יודעים על שתי המשפחות [כלומר שהיה

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

באיזה מקרה מותר לבייש אדם ברבים בגין עבירה שעבר?

ואם החוטא לא קיבל התוכחה, מותר להוכיחו אף באופן המבייש, במטרה שיקבל ויפרוש מהאיסור; (וראה במקורות בנוגע לאיסור שבין אדם לחבירו). ומי שבידו להכריח את החוטא לפרוש מהאיסור, מחויב גם להפרישו; ואם לא עשה כן, עליו נאמר: "אָרוּר אֲשֶׁר לֹא יָקִים אֶת דְּבַר הַתּוֹרָה הַזֹּאת לַעֲשׂוֹת אוֹתָם".

[שו"ע תרח, ב, משנ"ב ג, ד, ו רי, שעה"צ ח, וביה"ל ד"ה אבל, וד"ה חייב; ביאורים ומוספים דרשו, 18-19, וראה עוד שם]

נאמר בתורה: "הוֹכַח תּוֹכִיחַ אֶת עַמִּיתְךָ וְלֹא תִשָּׂא עָלָיו חָטָא". כלומר, הרואה את חבירו עובר על איסור, מחויב להוכיחו, ואם לא הוכיחו, נענש במידה מסוימת על החטא, כאילו גרם לעשייתו. וחובה זו היא גם כשהחוטא עובר על איסור דרבנן. ויש להוכיח בלשון רכה; ואם החוטא חָטָא בסתר, יוכיחו בסתר, אך אם חטא בפרהסיא, יוכיחו מיד, אף שמביישו בכך בפני אחרים, כדי למנוע חילול ה'.

האם מצות התוכחה אמורה גם ביחס לאיש זר שהתוכחה תגרום לו לשנאת המוכיח?

להוכיח; וכן אם יהיה הפסד ממון ודאי, אין חובה להוכיח. ואם ידוע מראש בוודאות כי החוטא לא יקבל את התוכחה, אם משום שהדבר קל בעיניו, ואם משום שמדובר בציבור שנוהג בקביעות לעבור על האיסור - אם החטא נעשה בשגגה, אין להוכיחו, כי מוטב שישאר שוגג, ולא יהיה מזיד.

[שו"ע תרח, ב, משנ"ב ג, ד, ה, ו ריז, וביה"ל ד"ה דוקא; ביאורים ומוספים דרשו, 15]

בהמשך לאמור: את הפסוק הנ"ל, "הוֹכַח תּוֹכִיחַ אֶת עַמִּיתְךָ", דרשו רבותינו: "עמיתך - שהוא אוהבך ושהוא עמך בתורה ובמצוות". ולכן, פורק עול, וכיצא בו, שאין סיכוי שהתוכחה תחזירם למוטב, אין חובה להוכיחם; וכן אין חובה להוכיח אלא את אוהבו וכיצא בו, אבל איש זר, שאם יוכיחו ישנאוהו או אף ינקום בו, אין להוכיחו. וכמו כן, בכל אופן שיש חשש סכנה, אין

כמה פעמים צריך להוכיח את החוטא במזיד כאשר ידוע בוודאות שלא יקבל את התוכחה?

קרוב להכותו, או שמקללו - אסור להמשיך בתוכחתו. והחוטא באיסור המפורש בתורה, נדון כמזיד. ואיסור דאורייתא שנכתב בתורה, אבל מהותו ופרטיו נודעו לנו רק על פי דרשות חכמינו ז"ל - נחלקו האחרונים אם הם נחשבים כאיסור המפורש בתורה לענין זה.

[שו"ע תרח, ב, משנ"ב ה, ה, ט ריא, שעה"צ יג, ביה"ל ד"ה אבל, ד"ה מוחין, וד"ה עד; ביאורים ומוספים דרשו, 12]

בהמשך לאמור: חוטא במזיד שידוע כי לא יקבל תוכחה - חובה להוכיחו, אך הנמנע מלהוכיחו, אינו נענש על החטא עצמו. ויש הבדל בענין זה בין ציבור ליחיד: כשמדובר בציבור, יש להוכיחם פעם אחת בלבד, ולאחר מכן, אדרבה, מצוה שלא להוכיחם לחינם. וכשמדובר ביחיד, יש להוכיחו שוב ושוב, עד שיגיע למצב שבו הוא מגיב בנזיפה. ואם הגיע למצב שבו החוטא

* את ה'יודוי' בערב יום הכיפורים, וביום הכיפורים עצמו, חובה לומר בעמידה, משום שבאופן זה הוא נאמר בהכנעה ובלב שלם. וראוי אף לכופף את הראש ואת הגב, כצורת הכריעה שבתפילה.
* מנהג קדום של בני אשכנז, שהשתמר עד לימינו בקהילות רבות, שכל אדם לוקה שלושים ותשע 'מלקות' בערב יום הכיפורים, כדי להתעורר לתשובה.
* בנוגע לפעולות רבות שנדרש לעשותן בעמידה, כתבו הפוסקים שהישענות קלה על חפץ כלשהו, באופן שאם יסלקו את החפץ לא יפול הנשען, מותרת לכתחילה. אולם, לקורא בתורה אסור להישען אף באופן זה; ויש שכתבו כן גם לענין תפילת שמונה עשרה.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

מדוע צמים החתן והכלה ביום חופתם?

את הצום של יום החופה, כך שניתן להחשיב עבורם את תענית הציבור גם כתענית שלפני החופה.
וכמו כן, כשחלה תענית ציבור למחרת חופתם, וכגון שהחופה בערב עשרה בטבת - יש אומרים שאינם חייבים לצום. וכן חתן חלוש, רשאי להקדים את הצום במספר ימים, כדי שלא יכנס לחופתו מתוך התענית.

[שו"ע תקסב, ב, ומשנ"ב יא-יב; ביאורים ומוספים דרשו, 17-19; וראה משנ"ב תקעג, ח, וא"ר שם, ב]

מנהג ישראל מימות עולם, שהחתן והכלה צמים ביום חופתם, כאשר החופה ביום; או ביום שלפני ליל חופתם, כאשר החופה בלילה. יש שכתבו שטעם המנהג הוא כדי לכפר על עוונותיהם, ויש שכתבו שהטעם הוא כדי שלא ישתו יין וישתכרו, ואז לא תהיה דעתם צלולה בשעת עריכת החופה והקידושין.
וכשחלה תענית ציבור ביום שלפני יום החופה, וכגון שהחופה בליל י"ב בטבת - יש אומרים שהם חייבים לצום, ויש אומרים שאינם חייבים לצום, כיון שמעיקר הדין רשאים הם להקדים

הלוח היומי

ל' בסיון | רבי משה ב"ר לוי נאג' ארה זצ"ל, ראש הרבנים בדמשק ומתלמידי האר"י, בעל לקח טוב

יארצייט:

שמ"א: רבי משה ב"ר לוי נאג' ארה זצ"ל, ראש הרבנים בדמשק ומתלמידי האר"י, בעל לקח טוב.
תע"ז: רבי אברהם ב"ר שאול ברודא זצ"ל, בעל חידושי הגאונים, אשל אברהם, מנחת כהן ועוד.
תר"ט: רבי חיים ב"ר יצחק קיצע זצ"ל, אב"ד אירשא, בעל אוצר חיים.
תרכ"ז: רבי יחיאל יעקב ב"ר אלעזר הופשטיין זצ"ל, מקוץ'ניץ.
תרכ"ט: רבי שלמה ב"ר יהודה אהרן קלוגר זצ"ל, מברוד, בעל האלף לך שלמה, ספר החיים ועוד ספרים רבים.
תרס"ח: רבי מאיר ב"ר מרדכי (לייפר מנדבורנא) רוזנבוים זצ"ל, מקרעטשניף.
תרפ"ג: רבי יום טוב ידיד הלוי זצ"ל, ממקובלי ארם צובה, בעל שמחת יום טוב.
תש"ל: רבי דוד ב"ר שמשון צימרינג זצ"ל, בעל מצור דבש.
תשל"ט: רבי גבריאל יהודה ב"ר אליהו יואל איליאוביטש זצ"ל, אב"ד שאמשאן, בעל גיא ינשא.
תשנ"ג: רבי שמואל ברוך ב"ר חנוך העניך ורנר זצ"ל, בעל וזה דבר השמיטה ומשפט שמואל.

מתי הוא זמן תוספת יום הכיפורים? באיזה אופן יש למחות בנשים שאוכלות ושותות בערב יום הכיפורים עד שחשיכה? | ועד היכן חיוב מצות תוכחה?

תמצית שיעור הלכה במשנה ברורה הלכות ראש השנה במסגרת לימוד 'דף היומי בהלכה'
[משנ"ב חלק ו', סימן תר"ח סעיפים א' ב']

תוספת יום הכיפורים

אוכלים ושותים לפני בין השמשות של יום הכיפורים, משום שצריך להוסיף מחול על הקודש, ואין בתוספת זו חיוב כרת, אלא זו מצות עשה, והמקור לתוספת יום הכיפורים הוא מהגמרא במסכת ראש השנה, שם מבואר, שלומדים זאת מהפסוק, 'ועניתם את נפשותיכם בתשעה לחודש בערב מערב עד ערב תשבתו שבתכם', דהיינו, יש כאן סתירה, מצד אחד כתוב 'בערב' שזה ליל י', מצד שני כתוב 'בתשעה' שזה קודם, ולכן מתחילים להתענות מבעוד יום, כדי להוסיף מחול על הקודש, וכן במוצאי יום הכיפורים מוסיפים להתענות ביום חול דהיינו בליל י"א, שנאמר 'מערב עד ערב'.

זמן תוספת יום הכיפורים

זמן התוספת הוא כך, בין השמשות הוא 1500 אמה, וצריך להוסיף יותר מהשיעור הזה, כדי שזה יחשב לתוספת יום הכיפורים, כלומר, בהנחה שהילוך מיל הוא 18 דקות, אז שלושת רבעי מיל הוא 13.5 דקות, וזו היא דעת רבינו תם, שמודדים את בין השמשות משעת צאת הכוכבים, דהיינו, שיעור של ג' רבעי מיל לפני צאת הכוכבים הוא בין השמשות, אבל הרבה ראשונים חולקים על זה וסוברים, שבין השמשות מתחיל מיד לאחר תחילת שקיעת החמה.

חיוב תוכחה ליחיד ולרבים

נשים שאוכלות ושותות עד בין השמשות, דהיינו עד שחשיכה ממש, ואינן יודעות שיש מצוה להוסיף מחול על הקודש, אין למחות בידן, כדי שלא יעשו זאת במזיד, ודווקא כאשר בוודאי הם לא יקבלו ממנו, אבל אם יש ספק שמא יקבלו ממנו, צריך למחות.

אפילו אם מדובר באיסור מדרבנן בלבד, וכן בכל דבר איסור אנו אומרים, מוטב שיהיו שוגגין ואל יהיו מזידין, וגם בזה דווקא כשברור לו שלא יקבלו ממנו, וכן דווקא בדבר שאינו מפורש בתורה שאז אנו יכולים לתלות שהוא שוגג כי הוא לא יודע מזה, עדיף לא לומר לו, כי אם נאמר לו, הוא לא ישמע בקולנו, אבל כאשר מדובר באיסור שהוא מפורש בתורה, מוחים בידו אף על פי שברור לנו שהוא לא יקבל, שהרי בטוח שהוא יודע מהאיסור הזה, וכן יש חילוק בין יחיד לבין רבים, שלגבי רבים, כאשר אדם יודע שאין דבריו נשמעים, אז אם האיסור מפורש בתורה, צריך להוכיח אפילו שאין דבריו נשמעים, ורק פעם אחת ולא ירבה בתוכחות, כיוון שיודע שלא ישמעו אליו, אבל ביחיד חייב להוכיחו עד שאותו יחיד יכה אותו או יקלל אותו, ויש אומרים עד שינזוף בו, שנאמר 'אל תוכח לך פן ישנאך', ובביאור הלכה ביאר עד שיהיה קרוב למצב כזה שיכה אותו, ועוד אומר הביאור הלכה, שכל החיוב של תוכחה הוא רק כאשר מדובר באיש את אחיו שליבו גס בו, אבל אם היה איש אחר שאם הוא יוכיח אותו הוא ישנא אותו וינקום ממנו, אין להוכיח אותו, עוד אומר הביאור הלכה בשם הברכי יוסף, שכל החיוב שלהוכיח על איסור המפורש בתורה אפילו שיודע שלא יקבלו, זה רק כאשר ידינו תקיפה על העוברים למחות בהם בחזקת היד, אבל כשאין בידינו כח להפריש מאיסור, לא מחויב בזה, כיוון שהוא יודע שהם לא יקבלו ממנו, אבל יש דעה החולקת וסוברת, שגם באופן שידינו לא תקיפה, יש חיוב מצד המצות עשה של תוכחה, עוד אומר הביאור הלכה, שכל מה שכתוב שבדבר המפורש בתורה צריך למחות, זה דווקא כשהוא באקראי, אבל אותם פורקי עול לגמרי, כגון מחללי שבת בפרהסיא ואוכלי נבלות להכעיס, הם יצאו מכלל 'עמיתך' ואינו מחויב כלל להוכיח אותם.

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

לשמוע ולחשמוע

ברכב, בבית, ובכל מקום...

התקשרו לקו השיעורים של 'דרשו'
וקבלו אלפי שיעורים והרצאות להאזנה

077-2222-666

פרשת השבוע מפי מיטב המרצים

חדשות 'דרשו' ועדכונים

מידע לנבחני 'דרשו'

'גישמאק בלימוד'

הרצאות על מתיקות התורה

שיעורי תוספות לפי סדר 'הדף היומי'

הרצאות לחגים ומועדים

תוכניות מיוחדות

שידורים חוזרים מאירועי 'דרשו'

שיעורי 'הדף היומי'
בעברית, אידיש וצרפתית

שיעורי 'הדף היומי בהלכה'
בבקאות ובעיון

'הפותח בכל יום'
תוכנית יומית עם
סיפורים וחיזוקים

קו השיעורים של 'דרשו' לחייג, ללמוד, לדעת

מה מחכה לך בתיבת הדואר?

הגה"צ רבי שמשון פינקוס אמר: התפילה נקראת בשם "שער", אנו עומדים ומבקשים מהקב"ה פרנסה, יתכן שהפרנסה שלנו כבר מוכנה עבורנו ב"תיבת הדואר" שלנו, פשוט צריך לפתוח את התיבה! אין לנו מושג כמה חבילות של ברכה וישועה מוכנים עבורנו, עלינו רק לפתוח את השער ולקבלם באמצעות תפילה.

(שיחות הגר"ש פינקוס - פסח עמ' קה)

נשתדל להתפלל על כל דבר וענין שאנו זקוקים לו, ונזכור שיתכן שהשפע שאנו זקוקים לו כבר מוכן בעבורנו, ורק נצרכת התפילה כדי שנוכל לקבלו

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' 4992* או 077-2222-666

לתשומת לבכם: התמונות המוצגות כאן יש עליהם זכויות יוצרים ואין להשתמש בכל שימוש שהוא ללא היתר בכתב

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

דרשו | רח' הקבלן 45 ירושלים | 02-5609000 | לשאלות ופניות בכל נושא: dirshu@dirshu.co.il